

освітою любові до мудрості. Вочевидь, мова не йде про якомога більший обсяг засвоєння студентом філософських знань, а про його становлення як людини, здатної до зустрічі зі світом, спілкування з іншими людьми, що потребує і серця, і розуму, й уміння, і натхнення та відповідного способу мислення. Філософування неможливо раз і назавжди опанувати, але вчитися мудрості можна і потрібно, поки ми живемо.

Підбиваючи загальні підсумки нашого огляду розділів рецензованої книги, відзначимо, що автор досить різнобічно репрезентував предметне поле філософії, теорію пізнання, онтологічний та етичний світ непересічного мислителя XIX століття.

Отже, С. Машенко зумів побачити філософський світ М. Маркова по-своєму. Такий феноменологічно-екзистенціальний висновок напрошується з його аналізу архітектоніки марковського світосприйняття. Фактично це робить кожен справжній філософ.

Безперечно, автор проробив важливу й вельми корисну нашої філософській, педагогічній, історичній, загалом науковій громадськості аналітичну працю. Книга С. Машенка заповнила одну з численних лакун в історії філософії Чернігово-Сіверщини, ввела до наукового обігу малодосліджені джерела та порушила низку проблем, що не отримали належного висвітлення й оцінки в працях українських філософів. Тож насамкінець нам залишається лише побажати Станіславу Трифоновичу вдумливого читача й висловити надію, що чернігівський мислитель порадує нас ще не раз своїми дослідженнями.

Сергій Дзюба

НЕБО, ЯКОГО МИ НЕ ЗНАЛИ

Василь Слапчук. Клітка для неба: повісті. - К.: Факт, 2006.

«Людина повинна відповідати за те, що вона живе у цьому дивному світі... Адже... це справді дивний світ», - зауважив Карлос Кастанеда у своїй «Подорожі до Ікстлану». Василь Слапчук написав ще одну хорошу книжку, витворивши власні, справді неповторні, світи - невловимі, наче буддійський дзен, неможливо парадоксальні (чого тільки вартий його кенгуру завбільшки з цвіркуна!), сповнені соковитої, «фірмової» Василюєвої іронії («Коли Ця кличе їсти - треба йти їсти. Коли Ця посилає вмирати - треба йти вмирати. Вона Берегиня. Вона, як Мати-Вітчизна, із мечем») та надзвичайної людяності (особливо зворушили малюки на курорті, шибеник із «Хутора дитинства» і письменник-філософ-пристрасний коханець Ого зі своїм пегасом Боневуром).

Власне, небо буває різне, але такого ми ще не бачили. Бо це - небо в оці коня і в жодну клітку його не замкнеш, як би декому не хотілося. Люди та коні тут літають - навіть краще за птахів, та ще й шалено любляться під час таких мандрів у високості: «Колись Ого у Милорада Павича читав... про парочку, яка кохалася на спині у буйвола (чи може бика, - здається, він був білим, що могло символізувати чистоту стосунків закоханих), їм навіть не треба було рухатися, буйвіл, пересуваючись, підгицував так, що робив усю роботу за них. Безпечним сексом цю затію не назвеш, однак, буйвіл усе-таки по землі ступає, і падати з нього не так небезпечно, як із пегаса, який ширяє високо в небі. А парашутами Ого не запасся.

- А ми не попадаємо додолу? - засумнівався Ого в успішності цього задуму.

- Не переживай, я пройшла спецпідготовку, - заспокоїла його муза.

«Ти то пройшла, - подумав Ого, - а я то ні».

- Це була теорія чи практика? - ревниво запитав він.

- Звісно, теорія. А коли практика, то тільки на макетах».

Як то кажуть, всі написані раніше трактати з інтимних любовощів, відпочивають. Бо Ого зі своєю Галеєю потім щодня витворяли у вечірньому небі таке, що жодним коханцям не снилося...

Взагалі, у новій Василюєвій книжці маємо три повісті: «Клітку для неба», «Глобус України» та «Кенгуру завбільшки з цвіркуна». Мені найбільше сподобалася «Клітка...». Слапчуківий «Хутір...» (один із розділів цієї повісті) - просто шедевр! Переконаний: якби наші дитячі письменники навчилися так писати для дітей, як це робить Василь у своїх дорослих книжках, юних читачів в Україні побільшало б у десятки разів:

«Оленки я здалеку не впізнав. Видалася мені мініатюрною дорослою жінкою. Без сподіваного мною білого банта. Замість світленького дитячого платтячка, як мені уявлялося, на ній - розкішна, голуба, блискуча, із порізом на все стегно, сукня. Завершували образ наклепані помадою губи та підмальовані синім очі.

- А я думав, ти будеш із бантом.
 - Банти тепер не модні, - відповідає дівчинка.
 - А що ж тепер у дівчаток модне?
 Оленка стенає оголеним плечиком.
 - Зачіски дорослих жінок.
 - Тебе мама розшукує, переживає, що ти запізнишся на конкурс.
 Дівчинка зиркає на мініатюрний годинничок на зап'ястку.
 - Встигну, - каже вона. - Було б гірше, якби я дерева не знайшла.
 - Якого дерева?
 Оленка вагається, зиркає на мене, питаючись, чи можна такому довіряти. Здається, я їй симпатичний.
 - Тут є чарівне дерево. Якщо його обійняти й загадати бажання - воно обов'язково збудеться. Чесно. Дерево вже виконало три моїх бажання. Тільки його нелегко знайти, воно ходяче і кожен раз перебирається в інше місце.
 Слухаю її з усмішкою.
 - Ти покажеш мені це дерево?
 - Мені вже час, - каже дівчинка.
 За десяток кроків вона мене окликає. Озираюся.
 - Покажу, - гукає мініатюрна недосконала копія дорослої жінки. - Тільки перед самим від'їздом. Через три дні».

Власне, цитувати «Клітку для неба» можна безконечно і з насолодою - вся повість така! А ось Василевий «Глобус України» я б порадив прочитати всім письменникам (попри те, що, як відомо, більшість письменників, крім власних книжок, нічого не читає). Отримаєте море задоволення від чудового гумору! Тим більше, що, на відміну від цікавих, але досить жорстоких веселітв Кастанеди та Желязни, світ Слапчука - напрочуд добрий і зворушливий, до того ж напрочуд рідний. Василь вміє дотепно пожартувати і над собою, і над колегами-літераторами, більшість з яких нині поквапилися пересісти з пегасів на автівки та мотоцикли, дарма, що водять їх незграбно, адже мусять дотримуватися правил безпеки. Ще б пак! Машина - не пегас, котрий вільно шугає небом...

«Кенгуру завбільшки з цвіркуна» - посібник для неофітів сімейного життя. Як на мене, прочитавши таку відверту повість, молодята будуть цілком готовими до шлюбу - загартуються, мов сталь. Дружини знатимуть, як вишукано шпетити чоловіків, аби ті беззастережно виконували всі забаганки прекрасної статі. А чоловіки нарешті зрозуміють, що в кожній жінці існують, як мінімум, дві особи: дивовижно небесна та надто земна. Головне - не переплутати...

«Я родом з місць, які не позначені на мапах», - писав у «Спаленому деннику» Пантелеймон Тиможинський. Нові світи Василя Слапчука з'явилися, як зірки, - несподівано, яскраво і велично. Хтось назвав його українським Конфуцієм. Ну, що ви, шановні! Якби Конфуцію поталанило народитися в наш час, цей добродій був би щасливим називатись китайським Слапчуком...

Юлія Джугастрянська

ДО ОБШИРІВ ОРІЄНТУ

Матеріали до вивчення літератур Сходу: тексти, науково-критичні статті. Хрестоматія. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей / Упорядник Л.В. Грицик. - К.: ВПЦ «Київський університет», 2006. - 689с.

Літературознавчі дослідження, що з'явилися в Україні останніми роками, засвідчили помітні зміни у сприйнятті Сходу. Інтерес нашої культури до обширів Орієнту - це, зрештою, інтерес до самих себе, до нашої культури. На тлі таких пошуків особливо актуальним є посібник «Матеріали до вивчення літератур Сходу». Видання, призначене для студентів та школярів, дає змогу молодій аудиторії ознайомитися не лише з текстами давніх літератур Сходу, але й із фрагментами праць провідних орієнталістів, у тому числі й харківської, львівської, київської шкіл. Привертає увагу й вдале поєднання наукових та художніх текстів - перші не переобтяжують сприймання других, натомість цікаві уривки давніх творів заохочують майбутніх дослідників до студіювання наукової думки з приводу.

Перший розділ книги присвячений літературі давнього Єгипту і Дворіччя. Тут розміщено «Тексти пірамід» (фрагменти), ліричні пісні Давнього Єгипту в перекладі Лесі Українки,